

Δεν υπάρχει κανονικότητα

Description

Μαρία Δεμερτζή*

Η πιστοληπτική ικανότητα της ελληνικής οικονομίας αναβαθμίστηκε την περασμένη εβδομάδα και επανήλθε στην επενδυτική βαθμίδα από την Standard & Poor's (S&P) . Αυτό θεωρήθηκε από πολλούς, και όχι μόνο στην Ελλάδα, ως επιστροφή στην κανονικότητα. Αλλά ακόμα κι αν αυτό είναι μια αλλαγή σε κάτι, δεν είναι μια επιστροφή στην κανονικότητα. Ήταν όλα «πριν» το 2008 φυσιολογικά και απλά από τότε μέχρι σήμερα ένα ενδιάμεσο διάλειμμα;

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η απόφαση της S&P να χορηγήσει επενδυτική βαθμίδα στο ελληνικό χρέος θα φέρει πολλά πλεονεκτήματα στην ελληνική οικονομία. Η κυβέρνηση καθώς και οι επιχειρήσεις θα δουν περαιτέρω μειώσεις στο κόστος δανεισμού τους και θα υπάρξει ευρύτερη προσφορά επενδυτικών κεφαλαίων. Όπως επίσης η Ελλάδα έχει πια πρόσβαση στα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζα και, ως εκ τούτου, μπορεί να είναι μέρος των προγραμμάτων νομισματικής πολιτικής της ζώνης του ευρώ.

Αυτό δεν είναι όμως το τελευταίο κεφαλαίο στην τραγωδία της ελληνικής κρίσης. Την απόφαση του S&P θα πρέπει να ακολουθήσουν οι άλλοι δύο από τους «τρεις μεγάλους» πιστωτικούς οίκους, Fitch και Moody's, για να έχει πια η χώρα την πλήρη αναγνώριση επενδυτικής βαθμίδας. Και να μη ξεχνάμε ότι εξακολουθεί να υπάρχει το ζήτημα ενός εθνικού δημόσιου χρέους που βρίσκεται στο 170% του ΑΕΠ, το υψηλότερο σε ολόκληρη την ΕΕ. Αυτό δεν επιβαρύνει αυτή τη στιγμή την Ελληνική οικονομία δεδομένων των

συνθηκών των προγραμμάτων που έχει η Ελλάδα. Αλλά το χρέος κάποτε θα πρέπει να μειωθεί.

Ωστόσο, είναι αναμφισβήτητο ότι η κίνηση του S&P δεν έχει μόνο μεγάλη συμβολική σημασία για μια χώρα που έχει χάσει περισσότερο από μια δεκαετία. Το πιο ενδιαφέρον είναι ότι αντικατοπτρίζει την ικανοποιητική πρόοδο που έχει σημειώσει η Ελλάδα στην τακτοποίηση των οικονομικών της από το καλοκαίρι του 2015. Τι διαφορά μπορούν να κάνουν μόλις 8 χρόνια! Έτσι, δικαιολογούνται οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης να χαίρονται για την απόφαση του S&P την περασμένη εβδομάδα. Αλλά αν αυτό είναι μια επιστροφή σε κάτι, τι είναι αυτό το κάτι;

Σίγουρα δεν μπορεί να είναι μια επιστροφή στα χρόνια πριν από το 2008, όταν οι αριθμοί των ελλειμμάτων που παρουσιάζονταν δεν αντικατόπτριζαν την έκταση του πραγματικού δανεισμού. Επίσης, δεν μπορεί να είναι μια επιστροφή σε ένα μοντέλο ανάπτυξης βασισμένο στον δανεισμό που χρηματοδότησε μια ψευδή ευημερία. Και σίγουρα δεν μπορεί να σημαίνει επιστροφή στην διοίκηση από μία πολιτική ελίτ που είναι εντελώς εκτός επαφής με την πραγματικότητα.

Εκείνο το τρομακτικό καλοκαίρι του 2015, όταν η Ελλάδα διεξήγαγε εθνικό δημοψήφισμα, όχι μόνο απείλησε να προκαλέσει την μεγαλύτερη αυτοκαταστροφή που μπορεί να φανταστεί κανείς, αλλά απείλησε επίσης να βλάψει βαθιά την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ήταν η 'κωλοτούμπα' που έκανε η Ελληνική κυβέρνηση την τελευταία στιγμή που επέτρεψε την επίλυση του χάους που η ίδια είχε δημιουργήσει το πρώτο εξάμηνο εκείνου του έτους. Αλλά με κόστος ακόμα 4 χρόνια κρίσης. Με το με το μαχαίρι στο λαιμό από τους δανειστές της ΕΕ, από το τέλος του καλοκαιριού η χώρα θα ακολουθήσει πολιτικές δημοσιονομικής εξυγίανσης, θα δημιουργήσει αποθέματα ασφαλείας για να αποκαταστήσει την αξιοπιστία της, θα εφαρμόσει δύσκολες και διαρκείς μεταρρυθμίσεις και θα επαναφέρει τάξη στη διακυβέρνηση. Κι ο πόνος που θα έχει προκαλέσει αυτή η απειθαρχία στο εν τω μεταξύ στην ελληνική κοινωνία, θα σπρώξει τον μέσο πολίτη να αποφύγει πολιτικούς που φέρνουν τον σαματά και να επιλέξει απλά προβλεψιμότητα.

Το τέλος του καλοκαιριού του 2015 είναι ενδιαφέρον για έναν ακόμα λόγο. Όχι μόνο η Ελλάδα δεν αποτελούσε πλέον πρόβλημα. Δεδομένου του τι θα φέρει το μέλλον, η Ελλάδα ποτέ δεν ήταν πραγματικά το μεγαλύτερο πρόβλημα. Η μεταναστευτική κρίση θα φέρει στο φως δυσάρεστες αλήθειες για όλους τους Ευρωπαίους. Ένα χρόνο αργότερα, οι Βρετανοί θα τολμήσουν εκείνο που οι Έλληνες απέφυγαν στο τσακ. Το Brexit θα αντικαταστήσει το Grexit, μόνο που αυτή τη φορά θα γίνει πραγματικότητα.

Λίγους μήνες μετά, οι ΗΠΑ εκλέγουν τον πιο απρόσμενο Πρόεδρο. Ο 'παγκόσμιος ηγέτης'

δεν έχει απολύτως καμία κατανόηση βασικής ευπρέπειας και του βάρους του θεσμού που εκπροσωπεί. Η παγκόσμια οικονομία φαίνεται βαθιά διχασμένη καθοδηγούμενη από έναν ηγέτη που δεν έχει υπομονή για διπλωματία.

Τέσσερα χρόνια μετά είμαστε όλοι κλεισμένοι στα σπίτια μας για να αντιμετωπίσουμε μια πανδημία και τώρα υπάρχει πόλεμος στα σύνορά μας. Κανείς δεν ξέρει τι θα ακολουθήσει, αν και δεν φαίνεται να υπάρχει τέλος στα αδικαιολόγητα πολιτικά παιχνίδια.

Δεν υπάρχει επιστροφή στην κανονικότητα. Η Ελλάδα πλήρωσε πολύ υψηλό τίμημα προκειμένου να μάθει να συμμορφώνεται και να αλλάζει. Ο υπόλοιπος κόσμος θα πληρώσει πολύ υψηλότερο τίμημα για την απείθαρχη πολιτική του.

** Η Μαρία Δεμερτζή είναι Ανώτερη Ερευνήτρια στο Bruegel, ερευνητικό ινστιτούτο στις Βρυξέλλες, και καθηγήτρια οικονομικής πολιτικής στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο. Αυτό το κείμενο δημοσιεύτηκε σε αγγλική έκδοση από το Bruegel και στο Blog της Εταιρείας Κυπριακών Οικονομικών Μελετών.*